

S.A.”Moldtelecom”

**Metodologia privind realizarea
evidenței contabile separate
pentru a.2013**

martie 2014

CUPRINS :

1	Introducere	5
1.1	Prezentarea procesului de evidență contabilă separată.....	5
1.1.1	Contabilitatea financiară a S.A."Moldtelecom"	5
1.1.2	Bazele întocmirii situațiilor financiare.....	5
1.2	Principiile contabile reglementate	6
1.3	Politici contabile pe baza costurilor istorice.....	7
1.3.1	Dispoziții generale	7
1.3.2	Procedee contabile pentru care actele normative prevăd diferite variante.	8
1.3.3	Procedee contabile elaborate de întreprindere de sine stătător (art. 16 alin.(4) din Legea contabilității)	9
2	Descrierea Unităților de afaceri, elementelor de rețea și serviciilor incluse în rapoartele financiare separate.....	10
2.1	Unitățile de afaceri cuprinse în rapoartele financiare separate	10
2.1.1	Unitatea de afaceri „rețea de acces fixă”	11
2.1.2	Unitatea de afaceri „rețea de bază”	11
2.1.3	Unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă”	12
2.1.4	Unitatea de afaceri „rețea mobilă cu ridicata”	12
2.1.5	Unitatea de afaceri "vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile"	13
2.1.6	Unitatea de afaceri „alte activități”	13
2.2	Serviciile reflectate în rapoartele financiare separate	13
2.2.1	Serviciile de rețea fixă	13
2.2.1.1	Servicii ale rețelei de acces.....	13
2.2.1.2	Servicii ale rețelei de bază	14
2.2.1.3	Servicii de rețea fixă cu amănuntul:	14
2.2.2	Serviciile mobile reflectate în rapoartele financiare separate	15
2.2.2.1	Serviciile mobile cu ridicata.....	15
2.2.2.2	Serviciile mobile cu amănuntul	15
2.2.3	Definițiile serviciilor.....	15

2.3	Elementele de rețea incluse în rapoartele financiare separate	18
2.3.1.	Detalierea elementelor de rețea fixă	19
2.3.2.	Detalierea elementelor rețelei mobile	20
3	Prezentarea rapoartelor financiare separate.....	20
3.1	Formatul raportului	20
3.2	Prezentarea rapoartelor financiare.....	21
4	Metode de alocare a veniturilor, costurilor și a capitalului	22
4.1	Introducere.....	22
4.2	Unități de afaceri	22
4.2.1	Rețea de acces fixă	22
4.2.2	Rețea de bază	22
4.2.3	Vînzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă	23
4.2.4	Rețea mobilă.....	23
4.2.5	Vînzare cu amănuntul a serviciilor mobile	23
4.2.6	Alte activități	23
4.3	Metodologii de alocare	23
4.3.1	Prezentare generală	23
4.3.2	Venituri.....	24
4.3.3	Costuri operaționale.....	25
4.4	Costul capitalului	29
4.4.1	Prezentare generală	29
4.4.2	Active pe termen lung	30
4.4.3	Stocuri.....	30
4.4.4	Creanțe	31
4.4.5	Lichidități în casă și la bănci.....	31
4.4.6	Datorii pe termen scurt	31
4.5	Alocarea elementelor de rețea	33
4.5.1	Prezentare generală	33
4.5.2	Rețeaua de acces.....	33

4.6	Alocarea activităților generale ale companiei.....	36
5	Decontări Interne.....	36
5.1	Prezentare generală.....	36
5.2	Decontări interne ale unității de afaceri „rețea de acces”.....	36
5.3	Decontări interne ale unității de afaceri „rețea de bază”.....	37
5.4	Decontări interne ale unității de afaceri „rețea mobilă cu ridicată”.....	38
6	Anexa Costul capitalului la data de 31.12.2013.....	39

1 INTRODUCERE

În baza Hotărîrii Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (ANRCETI) nr. 09 din 22.04.2011 au fost aprobate Instrucțiunile privind implementarea de către S.A. „Moldtelecom” a evidenței contabile separate în cadrul contabilității interne de gestiune (în continuare *Instrucțiuni*), prin care S.A.”Moldtelecom” are obligația de a ține evidența contabilă separată pentru activitățile care au legătură cu interconectarea și accesul la propria rețea sau la infrastructura asociată acesteia.

Instrucțiunile au stabilit modul de realizare a evidenței contabile separate de către Compania Moldtelecom.

Conform prevederilor Instrucțiunilor, acest document a fost elaborat cu scopul de a descrie metodologia adoptată de Moldtelecom pentru întocmirea Rapoartelor Financiare Separate.

1.1 PREZENTAREA PROCESULUI DE EVIDENȚĂ CONTABILĂ SEPARATĂ

1.1.1 Contabilitatea financiară a S.A.”Moldtelecom”

„Moldtelecom” S.A. este o unitate de afaceri integrată pe verticală, având o rețea de telecomunicații comună și funcții de suport comune. Aceasta este formată din subdiviziuni care lucrează direct cu clienții și subdiviziuni responsabile de furnizarea serviciilor către clienți, care întrețin rețeaua de comutație și transmisiuni, și care furnizează și întrețin conectarea clienților la această rețea. Moldtelecom-ul efectuează înregistrările în sistemul financiar-contabil în conformitate cu Standardele Naționale de Contabilitate. În aceste registre sunt prezentate informații detaliate cu privire la modul de înregistrare al tranzacțiilor. Activele, datoriile, veniturile și cheltuielile sunt înregistrate în funcție de tipul lor.

1.1.2 Bazele întocmirii situațiilor financiare

Structura unităților de afaceri stabilită prin Instrucțiuni nu corespunde modului în care sînt structurate evidențele financiar - contabile. Prin urmare, rapoartele financiare se întocmesc prin suprapunerea cerințelor Instrucțiunilor asupra evidenței contabile separate și a structurii de organizare a „Moldtelecom” S.A.

Conform cerințelor Instrucțiunilor, acolo unde este posibil, veniturile, costurile, activele și datoriile sînt alocate în mod direct la unitățile sau elementele de rețea definite în

Instrucțiuni, folosind informațiile din registrele contabile S.A.”Moldtelecom”. Atunci când alocarea directă nu este posibilă, veniturile, cheltuielile, activele și datoriile sînt distribuite între două sau mai multe unități de afaceri sau elemente de rețea, pe baza unei metode care reflectă proveniența venitului, cheltuielilor, activului sau datoriei. Elementele rămase, pentru care nu poate fi identificată o metodă de alocare directă sau indirectă, sînt alocate pe baza metodei marjelor egal proporționale. Detaliile privind acest proces sînt prezentate în cadrul acestui document la capitolul „Metode de alocare”.

În selectarea metodelor de alocare și a informațiilor de natură nefinanciară adecvate, pentru a fi utilizate în cadrul modelelor de alocare folosite pentru întocmirea acestor rapoarte, Moldtelecom-ul a trebuit să facă anumite estimări și să folosească raționamentul cu privire la principiile de reglementare, inclusiv cauzalitatea și obiectivitatea costurilor, cu scopul de a se conforma cerințelor Instrucțiunilor.

1.2 PRINCIPIILE CONTABILE REGLEMENTATE

Următoarele principii contabile reglementate sînt aplicate la întocmirea rapoartelor financiare:

- **principiul cauzalității**, conform căruia veniturile și costurile, activele și datoriile vor fi alocate direct sau indirect pe componente de cost (elemente de rețea), unități de afaceri, servicii, în funcție de activitățile și serviciile care generează respectivele costuri/venituri, sau apariția datoriilor;
- **principiul transparenței**, conform căruia întreaga metodologie, inclusiv politicile contabile și metodologia de alocare a costurilor trebuie publicată. Numai publicarea rapoartelor financiare separate și a metodologiei de evidență contabilă asigură respectarea acestui principiu;
- **principiul nediscriminării**, conform căruia informația prezentată nu trebuie să fie părtinitoare în favoarea Furnizorului sau a unei unități de afaceri a Furnizorului și în defavoarea unui furnizor terț ce achiziționează serviciile;
- **principiul obiectivității**, conform căruia alocarea costurilor va fi obiectivă și nu va urmări obținerea din contul unui furnizor terț a unor beneficii nejustificate pentru un produs sau serviciu, pentru un element al rețelei sau pentru o unitate de afaceri;
- **principiul consistenței** tratamentului contabil, conform căruia bazele de alocare utilizate de Furnizor vor fi identice de la un an financiar la altul. Atunci cînd intervin modificări de la un an financiar la altul în ceea ce privește bazele și principiile de alocare, de natură să genereze un efect semnificativ asupra informațiilor raportate în Rapoartele financiare separate curente, Rapoartele

financiare separate ale anului precedent vor fi retratate în conformitate cu modificările apărute;

- **principiul gradului de semnificație**, conform căruia, în aplicarea unor baze specifice de alocare, se va ține cont de gradul de semnificație. Dacă rezultatele obținute în urma alocării au un efect semnificativ asupra costului total al unității pe care s-a făcut alocarea (componente de cost, servicii, unități de afaceri), este necesar un efort suficient pentru identificarea și măsurarea cheilor adecvate de alocare.

1.3 POLITICI CONTABILE PE BAZA COSTURILOR ISTORICE

1.3.1 Dispoziții generale

- Contabilitatea în S.A.”Moldtelecom” este ținută de Departamentul finanțe (art. 13 alin.(3) lit.b) din Legea contabilității).
- Responsabilitatea pentru ținerea contabilității și întocmirea rapoartelor financiare revine Organului executiv – Directorului general al S.A.”Moldtelecom” (art. 13 alin. (1) din Legea contabilității).
- S.A.”Moldtelecom” aplică sistemul contabil complet în partidă dublă (art. 15 alin. (1) lit.c) din Legea contabilității).
- Contabilizarea se ține cu utilizarea tehnicii computerizate și programului „Universal Accounting” (UA) (art.13 alin. (2) lit.c) din Legea contabilității).
- S.A.”Moldtelecom” înregistrează elementele contabile în baza contabilității de angajamente (art.17 alin. (2) din Legea contabilității).
- Documentele primare se întocmesc pe suport de hîrtie (art. 19 alin. (4) din Legea contabilității).
- Registrele contabile se întocmesc în formă electronică (art. 23 alin. (5) din Legea contabilității).
- Registrul contabil obligatoriu, care servește drept bază pentru întocmirea rapoartelor financiare, este *Cartea mare* (art. 23 alin.(6) din Legea contabilității).
- Rapoartele financiare anuale sînt semnate de către membrii Consiliului Administrativ al S.A.”Moldtelecom” (art. 36 alin. (1)) din Legea contabilității). Rapoartele financiare în filiale sînt semnate de către Directorul filialei și Contabilul-șef al filialei.
- Inventarierea generală a elementelor de activ și pasiv se efectuează o dată pe an, nu mai tîrziu de 1 noiembrie, precum și în cazurile prevăzute de legislație, cu excepția

activelor materiale în curs de execuție, mijloacelor bănești și blanchetelor cu regim special, inventarierea acestor active se efectuează la sfârșitul anului curent (art. 24 din Legea contabilității).

Inventarierea obiectelor complexe (centralele telefonice, sistemele informaționale, liniile de telecomunicații etc) se efectuează prin compararea elementelor completate cu datele pașapoartelor tehnice și specificările reflectate în fișele de inventar.

- Auditul intern se efectuează de o subdiviziune separată a S.A.”Moldtelecom” și cu antrenarea auditorilor independenți (art. 41 alin. (3) din Legea contabilității).
- Documentele primare și rapoartele financiare se păstrează pe suport de hârtie, iar registrele contabile – în formă electronică și suport de hârtie (art. 43 alin. (1) din Legea contabilității).
- Perioada de gestiune coincide cu anul calendaristic (art. 32 alin. (1) din Legea contabilității).
- S.A.”Moldtelecom” aplică normele de consum al carburanților și lubrifianților și normele de parcurs și de exploatare a anvelopelor pentru mijloacele de transport auto elaborate în baza normelor-tip și aprobate prin ordinele S.A.”Moldtelecom ” nr. 131 din 25 mai 2006, nr. 28 din 25 ianuarie 2005 cu modificările și completările ulterioare.

1.3.2 Procedee contabile pentru care actele normative prevăd diferite variante.

- Amortizarea activelor nemateriale se calculează **prin metoda liniară** (§43 din S.N.C. 13).
- Activele nemateriale se reflectă în contabilitatea financiară la valoarea de intrare. După constatarea inițială activul nematerial se evaluează prin metoda alternativă admisibilă (§19 din S.N.C. 13).
- Uzura mijloacelor fixe se calculează prin metoda casării liniare (§47 din S.N.C.16). Valoarea previzibilă rămasă a fiecărui obiect se consideră ca nulă (§43 din S.N.C. 16).
- La întreprindere se aplică metoda alternativă admisibilă de evaluare a mijloacelor fixe la valoarea de bilanț (§30 din S.N.C.16).
- Consumurile aferente reparației mijloacelor fixe se includ în consumurile și cheltuielile perioadei de gestiune, în care au fost efectuate lucrările de reparație (§25-26 din S.N.C. 16).
- Contabilitatea stocurilor se ține în expresie cantitativă și valorică (art. 17 alin. (5) din Legea contabilității).

- Costul unităților stocurilor de mărfuri și materiale se determină prin metoda de identificare (§22 din S.N.C.2), dar combustibilul consumat pentru transport se evaluează la costul mediu ponderat (§26 din S.N.C. 2).
- Creanțele compromise se decontează în mod direct la cheltuielile perioadei de gestiune curente (§57 din S.N.C. 5).
- Cheltuielile și veniturile anticipate se decontează uniform în cursul perioadei, la care acestea se atribuie (§92 din Bazele conceptuale).
- S.A. „Moldtelecom” nu constituie provizioane aferente cheltuielilor și plăților preliminare (§58 din S.N.C. 5).
- Diferențele de curs, care rezultă din operațiunile în valută străină, se constată prin metoda recomandată de standard (§16-20 din S.N.C. 21).
- Investițiile pe termen lung sînt reflectate în bilanț la valoarea de intrare, iar cele pe termen scurt – la suma cea mai mică dintre valoarea de intrare și de piață (§17 din S.N.C. 25).
- Contabilizarea consumurilor aferente prestării serviciilor se ține cu aplicarea conturilor contabilității de gestiune – 811, 812 și 813 (compartimentul 1 „*Dispoziții generale*” din Planuri de conturi).
- Veniturile și cheltuielile, inclusiv și internaționale, se reflectă în evidența contabilă și se includ în rapoartele financiare conform metodei calculării (§22 din S.N.C. 5).
- Veniturile din vânzări includ încasările din prestarea serviciilor, iar costul vânzărilor – costul acestor servicii (§68 din Bazele conceptuale).
- Veniturile din prestarea serviciilor se recunosc după finalizarea tranzacției (§20 din S.N.C. 18).

1.3.3 Procedee contabile elaborate de întreprindere de sine stătător (art. 16 alin.(4) din Legea contabilității)

- Pentru obiectele de mică valoare și scurtă durată valoarea rămasă probabilă se stabilește ca egală cu “0”.
- Normele privind calcularea uzurii mijloacelor fixe și activelor nemateriale se stabilesc conform Hotărîrii Guvernului R.M. “Cu privire la adoptarea Catalogului mijloacelor fixe și activelor nemateriale” nr.338 din 21.03.2003 cu completările aprobate prin ordinele S.A. "Moldtelecom ".

Denumire	Durata de funcționare, ani
Clădiri	35-40
Canalizare telefonică	35-40
Linii de cablu de telecomunicații	15-25
Centrale telefonice	10

- Datoriile debitorilor insolvabili trecute la pierderi se înregistrează în contul extrabilanțier 941 în decurs de 3 ani din momentul trecerii acestora la pierderi până la scoaterea lor din evidența extrabilanțieră în legătură cu expirarea termenului sau încasarea sumelor percepute de la debitori.
- În contabilitatea de gestiune se utilizează „decontări interne” pentru asigurarea evidenței contabile separate pe activități și servicii. Decontările interne reprezintă sursa de venit pentru unitatea de afaceri ce furnizează serviciul și sursa de cheltuieli operaționale pentru unitatea de afaceri care obține serviciul.
- Diferențele de sumă se contabilizează în componența veniturilor și cheltuielilor activității financiare în baza facturilor fiscale primite de la furnizori.
- Veniturile obținute în perioada de gestiune, dar aferente perioadelor viitoare, sunt reflectate separat în evidență și se includ în veniturile curente pe măsura sosirii perioadei de gestiune aferente.
- Cheltuielile aferente demontării, dezasamblării etc mijloacelor fixe ieșite se reflectă în evidența contabilă fără crearea rezervelor. La ieșirea activului, suma cheltuielilor efective și veniturilor obținute se reflectă în componența cheltuielilor și veniturilor activității de investiții.

2 DESCRIEREA UNITĂȚILOR DE AFACERI, ELEMENTELOR DE REȚEA ȘI SERVICIILOR INCLUSE ÎN RAPOARTELE FINANCIARE SEPARATE

2.1 UNITĂȚILE DE AFACERI CUPRINSE ÎN RAPOARTELE FINANCIARE SEPARATE

În conformitate cu Instrucțiunile, rapoartele financiare se întocmesc pentru următoarele unități de afaceri:

- a) rețea de acces fixă (cu ridicata);
- b) rețea de bază (unitate ce prestează servicii cu ridicata);
- c) vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă;
- d) rețea mobilă (cu ridicata);

- e) vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile;
- f) alte activități.

Conform definițiilor enunțate în Instrucțiuni, conturile separate se referă la următoarele unități de afaceri definite:

2.1.1 Unitatea de afaceri „rețea de acces fixă”

Unitatea de afaceri „rețea de acces fixă” – totalitatea activităților prin care se furnizează pe piețe cu ridicata, atât intern prin intermediul autofurnizărilor, cât și celorlalți furnizori, servicii de conectare a utilizatorilor finali cu rețeaua de bază sau cu alte echipamente de acces și de bază ale sale sau ale altor Furnizori. Unitatea de afaceri „rețea de acces fixă” este denumită în continuare rețea de acces. Situațiile financiare ale unității de afaceri „rețea de acces” vor include costurile, veniturile și capitalul angajat asociate furnizării și întreținerii acestor legături cu rețeaua de bază. Rețeaua de acces este identificată ca totalitate de cabluri subterane și aeriene, și infrastructura asociată: repartitoare, subrepartitoare sau dulapuri de distribuție, camera de cabluri, canalizarea telefonică, linii aeriene, piloni, cutii terminale, prin intermediul cărora se stabilesc legăturile de comunicație între repartitorul principal și punctele terminale de rețea. Costurile, aferente furnizării segmentului de linii închiriate aferent buclei locale pe piața cu amănuntul, vor fi decontate ulterior unității de afaceri „vânzare cu amănuntul”. Veniturile din furnizarea segmentului de linii închiriate aferent buclei locale vor fi înregistrate direct în cadrul unității de afaceri „rețea de acces”, în cazul liniilor închiriate aferent buclei locale furnizate pe piața de gros, respectiv în cadrul unității de afaceri „vânzare cu amănuntul”, în cazul liniilor închiriate aferent buclei locale furnizate pe piața cu amănuntul.

2.1.2 Unitatea de afaceri „rețea de bază”

Unitatea de afaceri „rețea de bază” – totalitatea activităților prin care se furnizează pe piețe cu ridicata, atât intern prin intermediul autofurnizărilor, cât și extern altor furnizori, o serie de servicii de interconectare pentru ca utilizatorii unui Furnizor să poată comunica cu utilizatorii aceluiși Furnizor sau al unui terț, ori să acceseze serviciile furnizate de un terț. Serviciile și activitățile din această unitate de afaceri includ transportul comutat al apelurilor (servicii de inițiere, terminare și tranzit de apeluri), serviciile de linii închiriate și serviciile de transmisiuni de date. Unitatea de afaceri „rețea de bază” este denumită în continuare rețea de bază. Situațiile financiare ale unității de afaceri „rețea de bază” vor include costurile, veniturile și capitalul angajat asociat furnizării acestor servicii. Veniturile unității de afaceri „rețea de bază” vor fi constituite, în principal, din veniturile provenite din furnizarea serviciilor de interconectare unității de afaceri „vânzare cu amănuntul”, precum și celorlalți operatori, pe piața de gros. Costurile și capitalul angajat

aferente furnizării serviciilor de interconectare și liniilor închiriate la nivelul rețelei de bază vor fi incluse în situațiile financiare ale unității de afaceri „rețea de bază”. Costurile aferente furnizării serviciilor de interconectare și liniilor închiriate la nivelul rețelei de bază pe piața cu amănuntul vor fi decontate ulterior unității de afaceri „vânzare cu amănuntul”. Veniturile din furnizarea liniilor închiriate la nivelul rețelei de bază vor fi înregistrate direct în cadrul unității de afaceri „rețea de bază”, în cazul liniilor închiriate furnizate pe piața de gros, respectiv în cadrul unității de afaceri „vânzare cu amănuntul”, în cazul liniilor închiriate furnizate pe piața cu amănuntul.

2.1.3 Unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă”

Unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă” – totalitatea activităților care implică furnizarea serviciilor către utilizatorii finali, care pot fi utilizatori persoane fizice sau persoane juridice. Unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă” este denumită în continuare vânzare cu amănuntul.

Situațiile financiare ale unității de afaceri „vânzare cu amănuntul” vor include costurile, veniturile și capitalul angajat asociate furnizării acestor servicii utilizatorilor finali. Costurile alocate unității de afaceri „vânzare cu amănuntul” vor include decontările privind utilizarea resurselor rețelei, precum și costurile de marketing și de facturare asociate furnizării de servicii către utilizatorii finali. Veniturile provenite din conectări, abonamente, convorbiri destinate utilizatorilor finali vor fi înregistrate în situațiile financiare ale unității de afaceri „vânzare cu amănuntul”. Costurile alocate pentru vânzarea cu amănuntul a serviciilor de telefonie fixă vor cuprinde și comisioanele de transfer intern (decontările interne) aferente utilizării resurselor de la „rețeaua de acces fixă” și de la „rețeaua de bază”.

2.1.4 Unitatea de afaceri „rețea mobilă cu ridicata”

Unitatea de afaceri „rețea mobilă cu ridicata” – totalitatea activităților care țin de furnizarea serviciilor cu ridicata prin intermediul rețelei mobile. Serviciile și activitățile din această unitate de afaceri includ transportul comutat al apelurilor (servicii de inițiere, terminare și tranzit de apeluri), și serviciile de transmisiuni de date. Situațiile financiare ale unității de afaceri „rețea mobilă cu ridicata” vor include costurile, veniturile și capitalul angajat asociat furnizării acestor servicii. Veniturile unității de afaceri „rețea de mobilă cu ridicata” vor fi constituite, în principal, din veniturile provenite din furnizarea serviciilor de interconectare unității de afaceri „vânzare mobilă cu amănuntul”, precum și celorlalți operatori, pe piața en gros. Costurile și capitalul angajat aferente furnizării serviciilor de interconectare vor fi incluse în situațiile financiare ale unității de afaceri „rețea mobilă cu ridicata”. Costurile aferente furnizării serviciilor de interconectare pe piața cu amănuntul vor fi decontate ulterior unității de afaceri „vânzare mobilă cu amănuntul”.

2.1.5 Unitatea de afaceri "vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile"

Unitatea de afaceri "vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile" – toate elementele de rețea și activitățile implicate la prestarea serviciilor mobile către utilizatorii finali.

Situațiile financiare ale unității de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile” vor include costurile, veniturile și capitalul angajat asociate furnizării acestor servicii utilizatorilor finali. Costurile alocate unității de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile” vor include decontările privind utilizarea resurselor rețelei, precum și costurile de marketing și de facturare asociate furnizării de servicii către utilizatorii finali. Veniturile provenite din conectări, abonamente, convorbiri destinate utilizatorilor finali vor fi înregistrate în situațiile financiare ale unității de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile”. Costurile alocate pentru vânzarea cu amănuntul a serviciilor de telefonie mobilă vor cuprinde și comisioanele de transfer intern aferente utilizării resurselor de la „rețeaua mobilă cu ridicata”.

2.1.6 Unitatea de afaceri „alte activități”

Unitatea de afaceri „alte activități” – totalitatea activităților care nu sînt cuprinse în unitățile de afaceri sus menționate (rețea de acces, rețea de bază, vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă, rețea mobilă cu ridicata, vânzarea cu amănuntul a serviciilor mobile). Rapoartele financiare vor include costurile, veniturile și capitalul angajat asociate acestor activități. Unitatea de afaceri „alte activități” este denumită în continuare alte activități.

2.2 SERVICIILE REFLECTATE ÎN RAPOARTELE FINANCIARE SEPARATE

Toate serviciile de comunicații electronice sînt grupate în două categorii:

- **serviciile cu ridicata** generate de către sistemele de rețea ale furnizorului și sînt comercializate altor furnizori, sau furnizate intern altor activități proprii cu ridicata sau cu amănuntul;
  - **serviciile cu amănuntul** sînt comercializate utilizatorilor de afaceri sau individuali.
- Mai jos este descris setul de servicii de rețea fixă cu ridicata pentru care trebuie determinate / raportate costurile pe unitate de serviciu:

2.2.1. Serviciile de rețea fixă

2.2.1.1 Servicii ale rețelei de acces

- Servicii cu ridicata de acces:

- Acces total la bucla locală,
- Acces partajat la bucla locală,
- Acces la sub bucla locală,
- Acces de tip bitstream,
- Acces la canalizare,
- Acces la stâlpi.

2.2.1.2 Servicii ale rețelei de bază

- Tranzitarea apelului:
  - Local,
  - Național,
  - Internațional.
- Servicii de terminare a apelului:
  - Local,
  - Național,
  - Internațional.
- Servicii de originare a apelului:
  - Local,
  - Național
  - International.
- Apeluri la serviciul de informații telefonice.
- Apeluri la numere freephone.
- Servicii auxiliare de terminare a apelului (de ex. apeluri Premium rate, apeluri de urgență la poliție).
- Servicii cu ridicata de rețea de bază rămase.
- Servicii cu ridicata de linii închiriate:
  - Segmente trunchi,
  - Segmente terminale

2.2.1.3 Servicii de rețea fixă cu amănuntul:

- Instalarea liniilor de acces fixe,
- Acces la rețeaua de telefonie fixă (pentru utilizatori),
- Servicii de apeluri de telefonie fixă:
  - Apeluri locale fix la fix,
  - Apeluri fix la mobil,
  - Apeluri naționale în rețele fixe,
  - Apeluri către numere Premium rate,
  - Apeluri spre numere internaționale în rețea fixă.
- Acces la Internet în bandă largă.

- Linii închiriate (oferite utilizatorilor ce nu sînt furnizori).
- Servicii de la telefoanele publice cu plată.
- Servicii informaționale 1188, 1189.
- Serviciile cu amănuntul de rețea fixă rămase.

2.2.2 Serviciile mobile reflectate în rapoartele financiare separate

Similar serviciilor de rețea fixă, serviciile mobile sunt divizate în servicii cu ridicata și servicii cu amănuntul.

2.2.2.1 Serviciile mobile cu ridicata

- Terminare a apelului vocal în rețeaua de telefonie mobilă,
- Originare a apelului vocal în rețeaua de telefonie mobilă,
- Tranzitul în rețeaua de telefonie mobilă,
- Serviciile de mesagerie:
  - Originare și terminare SMS,
  - Originare și terminare MMS,
- Servicii de date în rețeaua mobilă,
- Servicii mobile cu ridicata rămase (care nu s-au regăsit în categoriile de mai sus)

2.2.2.2 Serviciile mobile cu amănuntul

Serviciile mobile cu amănuntul nu necesită detaliere ulterioară. Raportarea serviciilor mobile cu amănuntul pe nivelul unității de afaceri este suficientă.

2.2.3 Definițiile serviciilor

Acces total la bucla locală - serviciu, care va permite furnizorului-solicitant să utilizeze în mod exclusiv întregul spectru de frecvențe al buclei locale la care se obține accesul. *Bucla locală* este circuitul fizic dintre punctul terminal al rețelei, aflat la punctul de prezență al utilizatorului și repartitorul principal din rețeaua publică de telefonie fixă a S.A. „MOLDTELECOM” sau un element echivalent al rețelei de telefonie publică fixă a S.A. „MOLDTELECOM”.

Acces partajat la bucla locală - serviciu, care permite furnizorului-solicitant să utilizeze frecvențele înalte ale buclei locale la care se obține accesul, prin care se furnizează servicii în bandă largă, în timp ce S.A. „MOLDTELECOM” va putea continua să utilizeze frecvențele joase prin care se furnizează serviciile în bandă îngustă.

Acces la sub bucla locală - serviciu, care va permite furnizorului-solicitant să utilizeze în mod exclusiv întregul spectru de frecvențe al sub-buclei locale la care se obține accesul.

Acces de tip bitstream – serviciu de acces la bucla/sub-bucla locală de cupru echipată cu echipamente active de acces ale S.A. „Moldtelecom”, astfel ca DSLAM sau alt echipament similar, pentru a permite furnizorului-solicitant să furnizeze servicii de bandă largă.

Acces la canalizare și la stâlpi sunt serviciile de acces la componentele infrastructurii fizice ale S.A. „Moldtelecom”.

Tranzitarea apelului local – serviciu, care constă în transportarea prin rețeaua S.A. „MOLDTELECOM” a apelurilor între punctele de interconectare a rețelei S.A. „MOLDTELECOM” cu rețeaua Furnizorului sau cu rețeaua unui terț, atunci când ambele aceste puncte sunt amplasate în aceeași unitate administrativ-teritorială.

Tranzitarea apelului național – serviciu, care constă în transportarea prin rețeaua S.A. „MOLDTELECOM” a apelurilor între punctele de interconectare a rețelei S.A. „MOLDTELECOM” cu rețeaua Furnizorului sau cu rețeaua unui terț atunci când ambele aceste puncte sunt amplasate în diferite unități administrativ-teritoriale.

Tranzitarea apelului internațional – serviciul care asigură transportarea prin rețeaua S.A. „MOLDTELECOM” a apelurilor între rețelele a doi furnizori unde unul este din Republica Moldova, iar altul este furnizor străin cu care S.A. „MOLDTELECOM” este interconectat direct sau indirect. Serviciile de tranzit internațional pot fi:

a) **serviciul de tranzit al apelurilor internaționale de intrare** – serviciul prin care S.A. „MOLDTELECOM” asigură transmisia prin rețeaua sa a apelurilor internaționale către rețeaua Furnizorului național interconectat.

b) **serviciul de tranzit al apelurilor internaționale de plecare** – serviciul prin care S.A. „MOLDTELECOM” asigură transmisia prin rețeaua sa a apelurilor Furnizorului național interconectat către rețelele din exteriorul Republicii Moldova.

Terminarea apelului local - serviciu care asigură transportarea oricărui apel care trece printr-un punct de interconectare și care este terminat la un punct terminal din aceeași zonă administrativă unde e situat punctul de interconectare. Astfel, terminarea la nivel local reprezintă terminarea către numerele geografice care corespund zonei locale unde este amplasat punctul de interconectare.

Terminarea apelului național/internațional - reprezintă terminarea la numerele geografice care corespund altor zone decât cea unde este amplasat punctul de interconectare.

Originarea apelului local/național/internațional - servicii care asigură transportarea apelurilor/semnalelor inițiate de utilizatorii finali ai S.A. „MOLDTELECOM”, rutate la punctul de interconectare corespunzător pentru a fi livrate altui Furnizor unde apelurile/semnalele vor fi terminate sau transferate unei alte părți.

Apelurile la serviciul de informații telefonice includ apeluri la serviciile de informații furnizate prin operatoare privind numerele de telefon ale abonaților rețelei fixe a S.A. „MOLDTELECOM”, serviciile de informații furnizate prin operatoare privind numerele de telefon ale abonaților din țările CSI și România și serviciile de informații despre gama de servicii furnizate de S.A. „MOLDTELECOM”.

Apel la numerele freephone – apel originat de un apelant de la un punct terminal al rețelei furnizorului ofertant, prin formarea unui număr de forma Freephone atribuit furnizorului solicitant.

b) apelant – utilizator final care formează de la un punct terminal, un număr Freephone în scopul obținerii accesului la serviciile furnizate prin aceste numere;

c) apelat – utilizatorul final care recepționează, la un punct terminal fix, apelul format de către un apelant;

d) furnizor solicitant - furnizor de rețele publice de comunicații electronice care utilizează numere Freephone în scopul furnizării accesului gratuit pentru apelanți spre aceste numere;

e) furnizor ofertant - furnizor de rețele publice de comunicații electronice care asigură apelanților originarea apelurilor de la punctele terminale ale rețelei sale spre numărul Freephone utilizat de furnizorul solicitant;

Serviciile auxiliare de terminare a apelului includ serviciile Premium rate și apelurile spre servicii de urgență.

Servicii de linii închiriate segmente trunchi – circuit total delimitat de două puncte de interconectare pentru linii închiriate situate la nivelul rețelei de transport naționale (backbone) sau al rețelei de transport interlocalități, respectiv serviciul de linii închiriate care oferă acest segment pe piața de gros.

Servicii de linii închiriate segmente terminale – cuprind circuitul de linie închiriată delimitat de un punct terminal și un punct de interconectare pentru linii închiriate.

Instalarea liniilor de acces fixe - lucrările necesare pentru asigurarea prestării serviciului de telefonie fixă.

Acces la rețeaua de telefonie fixă (pentru utilizatori) – conectarea abonatului la rețeaua de telefonie fixă în scopul utilizării serviciilor de telefonie fixă.

Apeluri locale fix la fix – conexiune între doi sau mai mulți utilizatori care se găsesc în aceeași localitate rurală sau urbană sau în localități diferite, dar care aparțin unuia și aceluiași raion sau municipiu din Republica Moldova

Apeluri fix la mobil – conexiune între utilizatorul rețelelor fixe și utilizatorul rețelelor mobile.

Apeluri naționale în rețele fixe – conexiune între doi sau mai mulți utilizatori care se găsesc în localități diferite și care nu aparțin aceluiași raion sau municipiu din Republica Moldova.

Apeluri către numere Premium rate - acces la numerele cu tarif special (Premium rate), în rețelele publice de comunicații electronice.

Apeluri spre numere internaționale în rețea fixă – conexiune dintre doi sau mai mulți utilizatori, unul/unii dintre care se găsesc pe teritoriul RM și altul/alții se găsesc pe teritoriul altei țări.

Acces la Internet în bandă largă - acces la resursele informaționale, amplasate în rețeaua publică mondială, cu viteza mare, utilizând modemul și rețeaua de telefonie publică.

Terminale ale utilizatorilor (CPE) - toate echipamentele de telecomunicații amplasate în sediul clientului, închiriate și conectate la rețeaua publică sau privată prin interfața de rețea de orice fel.

Linii închiriate (oferite utilizatorilor ce nu sint furnizori) – linii drepte: circuite fizice, realizate din una sau două perechi de fire metalice torsadate, care conectează două puncte terminale ale rețelei, aflate în incintele (sediile) utilizatorilor finali, prin intermediul repartitorului (repartitoarelor) sau dulapului (dulapurile) de distribuție al rețelei de telefonie publică fixă a Moldtelecom.

Servicii de la telefoanele publice cu plată – apelurile originare în rețeaua S.A.”Moldtelecom” de la telefoanele publice cu plata.

2.3 ELEMENTELE DE REȚEA ÎNCLUSE ÎN RAPOARTELE FINANCIARE SEPARATE

Detalierea elementelor de rețea a fost efectuată, reieșind din cerințele stipulate în Instrucțiunile aprobate de către ANRCETI, fiind ajustată la structura existentă a rețelei de care dispune S.A.”Moldtelecom”. Rețeaua Moldtelecom a fost dezagregată **în grupe de elemente de rețea**, prin care se furnizează servicii cu ridicata și amănuntul. Au fost identificate **16 grupe de elemente de rețea**, dintre care 12 sunt descrise ca set minim în Instrucțiuni.

2.3.1. Detalierea elementelor de rețea fixă

Rețea de acces:

- Linii primare de acces (cabluri de transport între repartitorul principal și subrepartitor sau dulap de distribuție)
- Linii secundare de acces (cabluri de distribuție între subrepartitor sau dulap de distribuție și punctul de concentrare sau cutie de distribuție)
- Linii de branșament (cabluri între cutia de distribuție și abonatul final)
- Canalizare
- Stâlpi
- Rețeaua ADSL
- Rețeaua FTTX
- Rețeaua GPON

Comutatoare de telefonie fixă:

- Concentrator (Unitate de comutație la distanță) AN - AccesNode
- Concentrator (Unitate de comutație la distanță) MSAN - Multi-Service Access Node
- Concentrator (Unitate de comutație la distanță) AGW - Access GateWay
- Comutator local (SAN)
- Comutator de tranzit (SAN Host)
- Comutatoare departamentale PBX

Repartitor local

Rețea de următoarea generație (NGN): softswitch-uri SSW

Rețea de transport IP/MPLS

Rețea de transmisiuni:

- Rețea SDH
- Rețea DWDM Metro (Chișinău) & DWDM Națională
- Rețea PDH

Centrul de Comutare Internațională (ISC)

Rețea suprapusă CrossNet (UMUX)

Linii de transmisie:

- Linie de joncțiune cupru
- Linie de joncțiune FO

Sisteme de Suport Operațional: platforme pentru servicii cu valoare adăugată, platforme pentru informații telefonice

- Sistem de Management OSS (NOC)
- Platforma Call Center
- Sisteme de management al rețelelor: fixă, DSLAM, SDH, DWDM și altele

Rețea de alimentare:

- Redresoare
- Acumulatori
- Generatoare
- UPS/invertoare
- Linii de alimentare

NODUL Internet

Rețea corporativa

2.3.2. Detalierea elementelor rețelei mobile

Elemente de rețea mobila 3G

- Rețea de acces radio
- Rețea de baza: network core (MSC/VLR,HLR,SMSC,PS,RBT)
- Rețea de transmisie
- Echipament alimentare rețea mobila
- Linii FO BTS

Elemente de rețea mobila Unite CDMA

- Rețea de acces radio
- Rețea de baza: network core (MSC/VLR,HLR,SMSC,PDSN)
- Rețea de transmisie
- Echipament alimentare rețea mobila
- Linii FO BTS

Elemente de rețea fixa WLL CDMA (Amplus)

- Rețea de acces radio
- Rețea de baza: network core (MSC/VLR,HLR,SMSC,PDSN)
- Rețea de transmisie
- Echipament alimentare rețea mobila
- Linii FO BTS

Sistemele de facturare au fost atribuite direct pe serviciile cu amănuntul, respectiv pe Unitățile de Afaceri cu amănuntul, utilizând principii și baze logice de alocare.

3 PREZENTAREA RAPOARTELOR FINANCIARE SEPARATE

3.1 FORMATUL RAPORTULUI

S.A.”Moldtelecom” va prezenta la adresa ANRCETI următoarele Rapoarte financiare separate:

- Anexa 1: Contul de profit și pierderi, și Situația capitalului mediu angajat pentru Unitățile de Afaceri: Rețea de bază, Rețea de acces și Rețea mobilă cu ridicata;
- Anexa 2: Contul de profit și pierderi, și Situația capitalului mediu angajat pentru Unitățile de Afaceri: Vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă și Rețea mobilă cu amănuntul a serviciilor mobile;
- Anexa 3: Costuri medii ale elementelor rețelei;
- Anexa 4: Costuri pe unitate de serviciu;
- Anexa 5: Sinteza costurilor decontate intern;
- Anexa 6: Raportul financiar de reconciliere.

3.2 PREZENTAREA RAPOARTELOR FINANCIARE

Rapoartele financiare separate vor include contul de profit și pierderi, situația capitalului mediu angajat și situația privind rentabilitatea capitalului mediu angajat, pentru cele 6 unități de afaceri, descrise în capitolul 2 al prezentei metodologii. Rapoartele financiare pentru anul 2013 sunt întocmite în baza costurilor istorice și includ decontările interne pentru serviciile furnizate intern de către unitățile de afaceri ale S.A.”Moldtelecom”.

3.2.1. Formatul de raportare a contului de profit și pierderi include informații privind cifra de afaceri, costurile operaționale și decontările interne.

3.2.2. Formatul capitalului mediu angajat include structura activelor pe termen lung și a activelor circulante, precum și totalul datoriilor curente. Sumele cuprinse în situația capitalului mediu angajat pentru anul 2013 reprezintă media între valorile inițiale și, respectiv, de închidere. S.A.”Moldtelecom” nu a calculat capitalul mediu angajat în baza valorii medii ponderate pe motiv că analiza trimestrială a Raportului financiar contabil denotă faptul că pe parcursul anului costul capitalului nu înregistrează schimbări esențiale, dar are o evoluție constantă. În acest sens calcularea capitalului mediu angajat în baza valorii medii ponderate pentru 6 unități de afaceri este foarte dificil, implică costuri și resurse suplimentare, dar în final are un impact nesemnificativ.

3.2.3. Costul capitalului a fost calculat de către S.A.”Moldtelecom”. Calculul se anexează la prezenta metodologie.

3.2.4. Raportul privind costurile medii ale tuturor elementelor de rețea conform divizării elementelor rețelei fixe și mobile indicate în Secțiunea 2.3. Raportul evidențiază costul mediu pe minut sau altă unitate de serviciu pentru fiecare element al rețelei, incluzând costul capitalului. Raportul prezintă costurile complet alocate (FAC) și este elaborat pe baza costurilor istorice.

Raportul privind costul unitar al serviciilor furnizate pentru serviciile cu ridicata și cu amănuntul prezentate în secțiunea 2.2. Costurile serviciilor au fost determinate pe baza

însurării costurilor tuturor elementelor de rețea utilizate pentru furnizarea fiecărui serviciu. Costurile au fost ponderate cu factorii de utilizare aferenți fiecărui serviciu.

4 METODE DE ALOCARE A VENITURILOR, COSTURILOR ȘI A CAPITALULUI

4.1 INTRODUCERE

Acest document descrie metodologiile de alocare folosite în alocarea veniturilor, costurilor, activelor și datoriilor Moldtelecom în cadrul unităților de afaceri definite de către ANRCETI și furnizează explicații cu privire la diferitele metode utilizate în alocarea veniturilor, costurilor și capitalului angajat. Obiectivul evidenței contabile separate este acela de a furniza informații în scopul confirmării faptului că tarifele sînt bazate pe costuri, transparente și nediscriminatorii.

Trăsătura fundamentală a acestei abordări a alocării o constituie principiul cauzalității. Fiecare element de venit, cost și capital angajat înregistrat în conturile „Moldtelecom” S.A. este alocat elementelor rețelei și serviciilor, care alcătuiesc unitățile de afaceri separate.

4.2 UNITĂȚI DE AFACERI

Conform evidenței contabile separate, se întocmesc rapoarte financiare care prezintă veniturile, costurile și capitalul angajat ale „Moldtelecom” S.A. distribuite între următoarele unități de afaceri:

4.2.1 Rețea de acces fixă

Unitatea de afaceri „rețea de acces fixă” furnizează unității de afaceri „vânzare cu amănuntul” legăturile între clienții S.A. „Moldtelecom” și respectiv furnizează servicii de acces necondiționat la bucla locală celorlalți operatori. Unitatea de afaceri „rețea de acces fixă” obține venituri atât de la unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul”, sub forma unor decontări interne, cât și direct de la ceilalți operatori.

4.2.2 Rețea de bază

Unitatea de afaceri „rețea de bază” vinde o serie de servicii de rețea destinate să răspundă diverselor cerințe, atât ale operatorilor, cât și ale unității de afaceri „vânzare cu amănuntul” prin intermediul decontărilor interne.

4.2.3 Vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă

Unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă” cuprinde toate activitățile care implică furnizarea de servicii de comunicații electronice către utilizatorii finali. Serviciile, incluse în rapoartele financiare ale unității de afaceri „vânzare cu amănuntul”, sînt conectarea liniilor telefonice, furnizarea liniilor închiriate pe piață cu amănuntul, apelurile telefonice, telefoanele publice cu plată, serviciul de informații privind abonații, precum și accesul la Internet, serviciile cu valoare adăugată.

4.2.4 Rețea mobilă

Unitatea de afaceri „rețea mobilă” vînde o serie de servicii de rețea destinate să răspundă diverselor cerințe, atât ale operatorilor, cât și ale unității de afaceri „vânzare cu amănuntul” prin intermediul decontărilor interne. Venitul rezultat din furnizarea de servicii către unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile” este calculat pe baza tarifelor de decontări interne din sistemul de evidență contabilă separată.

4.2.5 Vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile

Unitatea de afaceri "vânzare cu amănuntul a serviciilor mobile" cuprinde toate activitățile care implică furnizarea de servicii de comunicații electronice către utilizatorii finali.

4.2.6 Alte activități

Unitatea de afaceri „alte activități” va include venitul aferent unor activități care nu au legătură cu furnizarea de rețele sau servicii de comunicații electronice.

4.3 METODOLOGII DE ALOCARE

4.3.1 Prezentare generală

Următoarele secțiuni evidențiază etapele de alocare stabilite prin metodologie vizînd realizarea evidenței contabile separate, în scopul întocmirii Rapoartelor Financiare Separate, pe baza modelului de calcul al costurilor „Moldtelecom” S.A. Începînd cu alocările din conturile bilanțului, prin etapele de alocare se transferă costurile, veniturile și capitalul angajat ale S.A.”Moldtelecom” către unitățile sale de afaceri separate și serviciile componente ale acestora.

În linii mari, abordarea S.A.”Moldtelecom” cu privire la alocare constă în identificarea veniturilor și costurilor, care pot fi atribuite direct unităților de afaceri sau elementelor de rețea. Pentru toate soldurile rămase, S.A.”Moldtelecom” identifică elementul generator de cost potrivit fiecărui sold, și, pe cât este posibil, folosește date operaționale și/sau

financiare obiective și relevante acelu element generator de cost pentru a produce baze de alocare.

Această abordare a procesului de alocare a informațiilor financiare către unitățile de afaceri și elementele de rețea poate fi rezumată după cum urmează:

- revizuirea fiecărui sold;
- determinarea elementului generator de cost, de exemplu procesul care generează respectivele venituri sau costuri;
- utilizarea elementului generator de cost pentru a aloca sau distribui costurile unităților sau elementelor de rețea relevante; și
- alocarea veniturilor, costurilor sau capitalului angajat către servicii, elemente de rețea sau unități de afaceri.

Metodele generale de alocare a veniturilor, costurilor și capitalului angajat în cadrul evidenței separate contabile sunt prezentate în continuare.

4.3.2 Venituri

Veniturile sunt înregistrate în evidențele contabile astfel încât este posibilă alocarea lor directă către produse, în cadrul unităților de afaceri corespunzătoare. De regulă, Venitul pentru fiecare serviciu poate fi analizat în sistemul contabil în mod direct. Venitul rezultă din apeluri, închirieri de linii, taxe de conectare, abonamente și alte activități.

Unitatea de afaceri „rețea de acces”.

Venitul rezultat din furnizarea de servicii către unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă” este calculat pe baza tarifelor de decontări interne din sistemul de evidență contabilă separată. Veniturile primite de la alți operatori pentru serviciile de acces vor fi identificate separat în evidențele contabile și alocate direct unității de afaceri.

Unitatea de afaceri „rețea de bază”.

Venitul rezultat din furnizarea de servicii către unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă” este calculat pe baza tarifelor de decontări interne din sistemul de evidență contabilă separată. Veniturile primite de la alți operatori pentru servicii de rețea de bază sunt identificate separat în evidențele contabile și alocate direct unității de afaceri. În caz în care în evidența contabilă nu există nivelul analitic de detaliere necesar pentru atribuirea directă, au fost analizate centrele de cost (analiza pe contracte, companii) și în final asigurată divizarea venitului între veniturile din furnizarea de servicii de bază către alți operatori și către unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul”.

Unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul”.

Venitul aferent serviciilor unității de afaceri „vânzare cu amănuntul” este identificat separat în sistemul Universal Accounting și este alocat direct unității/subunității de afaceri.

Unitatea de afaceri „rețea mobilă cu ridicata”.

Veniturile rezultă din furnizarea de servicii de bază către alți operatori și către unitatea de afaceri „rețea mobilă cu amănuntul a serviciilor mobile”. Veniturile primite de la alți operatori pentru serviciile de rețea de bază sunt identificate separat în evidențele contabile și alocate direct unității de afaceri.

Veniturile rezultate din furnizarea de servicii către unitățile de afaceri „rețea mobilă cu amănuntul a serviciilor mobile” sunt calculate pe baza tarifelor de decontări interne din sistemul de evidență contabilă separată.

Unitatea de afaceri „rețea mobilă cu amănuntul a serviciilor mobile”.

Venitul aferent serviciilor unității de afaceri „rețea mobilă cu amănuntul a serviciilor mobile” este identificat separat în sistemul Universal Accounting și este alocat direct unității de afaceri.

Unitatea de afaceri „alte activități”.

Această unitate de afaceri va include venitul aferent unor activități care nu au legătură cu furnizarea de rețele sau servicii de comunicații electronice (vânzarea bunurilor, venit cantină, arenda de local, diferența de curs valutar).

4.3.3 Costuri operaționale

Sistemul financiar-contabil al S.A. ”Moldtelecom” este creat și structurat astfel încât să poată furniza informații detaliate a costurilor cu privire la fiecare cont de costuri: operaționale, comerciale, general administrative și altele (conturile contabile 711, 712, 713, 714) din cadrul planului de conturi.

Categoriile de cost

Fiecare componentă de cost poate fi încadrată în una din următoarele categorii:

- a) *costuri directe* – costuri care pot fi alocate direct și cu certitudine unui anumit produs sau serviciu;
- b) *costuri atribuibile în mod indirect* – costuri care pot fi alocate în mod nearbitrar furnizării unui produs sau serviciu, pe baza legăturii acestora cu costurile directe. Aceste costuri vor fi alocate produselor sau serviciilor corespunzătoare în funcție de elementul generator de cost cel mai adecvat;
- c) *costuri neatribuibile* – costurile pentru care nu poate fi identificată o metodă de alocare directă sau indirectă. Această categorie de costuri nu poate fi alocată în mod nearbitrar unui anumit produs sau serviciu. Costurile neatribuibile sunt cele din categoria

cheltuielilor administrative generale, fiind alocate produselor sau serviciilor prin utilizarea metodei marjelor egal proporționate.

În sistemul financiar-contabil al S.A. "Moldtelecom" fiecare cod analitic poate cuprinde următoarele informații detaliate:

- subdiviziune căruia îi aparține cheltuiala;
- echipamentele de rețea la care se referă cheltuiala;
- activitatea care generează cheltuiala (producere, comercială sau generală);
- produsul sau serviciile pentru care se face cheltuiala.

La alocarea costurilor s-a ținut cont de relevanța costului pentru producerea produsului sau serviciului în cauză. La alocarea costurilor indirecte s-au utilizat metode care reflectă proveniența costului respectiv, având la bază principii și temeuri logice de alocare. Costurile care nu sunt relevante în acest sens nu au fost incluse în determinarea costului unui produs sau serviciu.

În consecință, majoritatea cheltuielilor operaționale au fost alocate direct sau indirect către elementele de rețea, servicii sau activități (de producere, comerciale sau administrativ generale), ținând cont de principiile sistemului ABC.

O sinteză a conceptelor cheie și a metodelor de alocare în Rapoartele Financiare Separate este expusă în tabelul de mai jos.

Categoriile de costuri operaționale	Descriere	Metode de alocare	Unități de afaceri
Costuri materiale, piese de schimb	Întreținerea mijloacelor de transport, întreținerea rețelelor, întreținerea echipamentului și a clădirilor	Direct pe elementele de rețea și servicii unde este posibil. În alte cazuri utilizând baze de alocare: lungimea liniilor, suprafața încăperilor, numărul de conectări.	Toate
Costuri operaționale cu combustibilul	Combustibil pentru transport, pentru diesel	Direct pe elemente de rețea unde este posibil. În alte cazuri în baza timpului de funcționare a surselor de alimentare și normelor de consum	Rețea de acces fixă, rețea de bază, rețea mobilă cu ridicata
Costul energiei electrice în scop de producere	Energie electrică pentru echipament CTA, CDMA fixă, CDMA mobilă, 3G, transport date	Pe elemente de rețea conform consumului de energie electrică	Rețea de acces fixă, rețea de bază, rețea mobilă cu ridicata
Costul energiei termice	Încălzirea încăperilor de producere	Pe elemente de rețea proporțional suprafeței ocupate	Rețea de acces fixă, rețea de bază, rețea mobilă cu ridicata
Costul transportului arendat	Transport arendat pentru deservirea rețelelor	Pe elemente de rețea în baza lungimii rețelelor deservite	Rețea de acces fixă
Costuri cu personalul de producere		Pe elemente de rețea în baza timpului de lucru consumat	Rețea de acces fixă, rețea de bază, rețea mobilă cu ridicata
Amortizarea (uzura) activelor fixe		Alocarea amortizării (uzurii) corespunde cu alocarea mijloacelor fixe.	Toate
Amortizarea activelor nemateriale		Alocarea amortizării corespunde cu alocarea activelor nemateriale.	Toate cu excepția „Alte activități”
Costul arendei	Arenda încăperilor, terenului, turnului, acoperișului, canalizării	Direct pe elementele de rețea sau servicii unde este posibil. În celelalte cazuri pe elemente de rețea proporțional suprafeței ocupate.	Toate cu excepție „Alte activități”
Costul asigurării obligatorii	Asigurarea centralelor telefonice, liniilor de joncțiuni, stații BTS, DBS, transportului, personalului	Direct pe elementele de rețea pentru centrale telefonice și linii de joncțiuni, pentru elementele de rețea mobilă proporțional numărului de abonați	Rețea de acces fixă, rețea de bază, rețea mobilă cu ridicata
Costul reparației curente și capitale	Reparația curentă și capitală a liniilor, echipamentului, clădirilor, transportului	Pe elemente de rețea în corespundere cu alocarea fondurilor fixe	Toate
Costul serviciilor poștale și bancare	Distribuirea bonurilor de plata, facturilor fiscale, plata pentru sumele încasate de la	Direct pe servicii, unde este posibil. În celelalte cazuri, utilizând baze de alocare: proporțional veniturilor	Toate cu excepție „Alte activități”

	populație, încasarea banilor în numerar din casierie, comisioane pentru comercializarea cartelelor, procurarea timbrelor	obținute, numărului de înscrieri în factura de plată	
Costul serviciilor de pază	Paza încăperilor CTA, CDMA, 3G	Direct pe elemente de rețea unde este posibil. În alte cazuri proporțional suprafeței ocupate	Rețea de acces fixă, rețea de bază, rețea mobilă cu ridicata
Costul deservirii tehnice	Deservirea tehnică postgaranție CTA, a echipamentului CDMA/3G, echipamentului de electroalimentare, sistemelor IT	Direct pe elemente de rețea și servicii unde este posibil. În alte cazuri, alocarea în funcție de numărul porturilor deservite	Toate
Protecția muncii	Îmbrăcăminte și încălțăminte de protecție, materiale igienico sanitare, alimentație specială, echipament de protecție etc	Direct pe elemente de rețea și servicii unde este posibil. În alte cazuri, alocarea în funcție de lungimea rețelelor	Rețea de acces fixă
Certificarea serviciilor și verificarea echipamentului	Certificarea, verificarea metrologica a echipamentului de măsurare	Direct pe elemente de rețea și servicii unde este posibil. În alte cazuri, alocarea în funcție de capacitatea comutatoarelor	Toate cu excepție „Alte activități”
Uzura OMVSD	Uzura echipamentelor terminale, a inventarului etc	Direct pe servicii unde este posibil. În alte cazuri, alocarea în funcție de repartizarea consumurilor pentru retribuirea muncii	Toate cu excepție „Alte activități”
Plăți obligatoriu către ANRCETI	Plata pentru numerotare, plata pentru reglementare	Direct pe servicii unde este posibil. În alte cazuri, alocarea în funcție de veniturile obținute	Toate cu excepție „Alte activități”
Transport date	Plata pentru arenda canalului Internet internațional, crosare xDSL	Direct pe servicii și elemente de rețea	Rețea de bază fixă, vânzare cu amănuntul a serv.de rețea fixă, rețea mobilă cu ridicata
Plata pentru frecvențe radio		Direct pe servicii unde este posibil. În alte situații, alocarea în funcție de veniturile obținute	Vânzare cu amănuntul a serv.de rețele fixe și mobile
Plata pentru terminăția traficului	Plăți externe pentru traficul internațional, traficul național spre rețelele altor operatori originat în rețeaua proprie	Direct pe servicii	rețea de bază, rețea mobilă cu ridicata
Plata pentru arenda canalelor	Arenda canalelor internaționale, circuite telefonia mobilă și Internet Dedicat	Direct pe servicii unde este posibil. În alte situații, alocarea în funcție de numărul de abonați	rețea de bază, vânzare cu amănuntul a serv. de rețea

			fixă, rețea mobilă
Vînzare activelor	Vînzarea activelor	Direct pe servicii	Alte activități
Alte costurile de producție	Consumurile pentru deplasări, caracter flotant, pregătirea cadrelor, servicii de telecomunicații, formulare, securitatea antiincendiară, plăți sociale, etc	Pe elemente de rețea în baza alocării consumurilor pentru retribuirea muncii. În alte cazuri utilizînd baze logice de alocare.	Rețea de acces fixă, rețea de bază, rețea mobilă
Cheltuielile comerciale	Cheltuielile contului 712	Direct pe servicii unde este posibil. În alte cazuri, alocarea în funcție de timpul de lucru pentru acordarea serviciilor	Vînzare cu amănuntul
Cheltuielile generale și administrative	Cheltuielile contului 713, inclusiv impozite, plăți sociale, sponsorizare, servicii de audit etc	Direct pe elementele de rețea și servicii unde este posibil. În alte situații, alocarea pe baza marjelor egal proporționale	Toate
Alte cheltuieli operaționale neproductive	Cheltuielile contului 714	Direct pe unitatea de afaceri „Alte activități”, cu excepția Cheltuielilor privind dobînzile pentru credite și împrumuturi	Alte activități
Alte cheltuieli operaționale	Cheltuielile contului 7145: dobînzele pentru credite	Pe servicii și elemente de rețea în funcție de alocarea consumurilor și a cheltuielilor comerciale	Toate

4.4 COSTUL CAPITALULUI

4.4.1 Prezentare generală

Capitalul angajat (Costul capitalului) este definit de S.A.”Moldtelecom” ca totalul activelor minus datorii pe termen scurt. S.A.”Moldtelecom” a luat în calcul rata de rentabilitate a capitalului angajat în mărime de **19,7%**. Capitalul mediu angajat a fost calculat pe baza valorilor aferente începutului și sfârșitului perioadei.

Alocarea capitalului angajat urmează o procedură similară celei pentru costurile operaționale. Soldurile conturilor bilanțiere au fost alocate pe cele 6 Unități de Afaceri, avînd la bază analiza analitică a fiecărui cont. Procesul de alocare a informațiilor financiare către unitățile de afaceri poate fi rezumat după cum urmează:

- revizuirea fiecărui sold: sistemul intern de evidență contabilă oferă informații detaliate privind descrierea soldului, nr.contractului, comentariile la factură etc;
- determinarea elementului generator de cost, de exemplu procesul care generează respectivele solduri;
- utilizarea elementului generator de cost pentru a aloca costurile unităților de afaceri;
- și
- alocarea capitalului angajat către unități de afaceri.

La general la alocarea costului capitalului s-a analizat categoria fiecărui cost, care putea fi atribuit la costuri alocate direct sau costuri alocate indirect:

- costurile alocate direct pe unitatea de afaceri, de exemplu costul echipamentelor terminale utilizate la conectarea abonaților broadband au fost alocate direct unității de afaceri 3 „Vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă”, sau creanțele aferente facturilor comerciale au fost atribuite direct unităților de afaceri vânzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă sau a serviciilor mobile;
- costurile alocate în mod indirect, de exemplu datoriile față de personal, datoriile privind asigurările au fost atribuite corespunzător trendului de distribuire a costurilor salariale pe unități de afaceri.

4.4.2 Active pe termen lung

Registrul de mijloace fixe cuprinde un nivel semnificativ de informații privind mijloacele fixe ale Moldtelecom-ului. Pentru efectuarea exercițiului de calculare a costurilor, rețeaua Moldtelecom a fost dezagregată *în grupe de elemente de rețea*, prin care se furnizează servicii cu ridicata și amănuntul.

Fondurile fixe pot fi alocate la un anumit element de rețea, la mai multe elemente sau direct la serviciu. Alocarea fondurilor fixe la mai multe elemente de rețea se efectuează utilizând principiile logice de alocare. Alocarea „Clădirilor” a fost efectuată în mod separat, având la bază suprafața. Fondurile fixe generale – computere, autovehicule, mobilier și birotică, aparate de aer condiționat se alocă pe elemente și servicii pe baza marjelor egal proporționale.

Registrul activelor materiale în curs de execuție de asemenea conține un nivel detaliat de descriere și conține informații despre tipul activului ce urmează a fi dat în exploatare și caracteristica lui. Alocarea activelor materiale în curs de execuție către unități de afaceri are loc după analiza datelor din sistemul intern de evidență contabilă care oferă informații detaliate privind descrierea soldului pe fiecare cod analitic. Majoritatea activelor materiale în curs de execuție se atribuie în mod direct către unitatea de afaceri respectivă

Registrul de active nemateriale conține un nivel semnificativ de informații privind caracteristica și domeniul de utilizare a activului. Majoritatea activelor nemateriale au fost distribuite direct pe elemente de rețea sau repartizate pe servicii, respectând principiul cauzalității.

4.4.3 Stocuri

În sistemul financiar-contabil al Moldtelecom, conturile de stocuri din Bilanțul contabil sunt grupate după tipul materialelor, de exemplu cablu, produse petroliere,

materiale publicitare. Conform principiilor descrise la începutul capitolului stocurile pot fi alocate direct pe unitatea de afaceri sau alocate indirect, în același mod ca și trendul de distribuire a conturilor analitice de cheltuieli operaționale. Exemplu de stocuri care pot fi alocate în mod direct: soldul de cablu a fost atribuit în mod direct la Rețeaua de acces fixă.

4.4.4 Creanțe

Din informațiile cuprinse în Bilanțul contabil, creanțele sunt clasificate în următoarele categorii și alocate corespunzător:

- Creanțe aferente facturilor comerciale (c.c.221, 222): alocate direct către unitățile de afaceri. Creanțele din vânzarea pe piața cu ridicata (interconectări) sunt atribuite rețelei de bază;
- Avansuri pe termen scurt acordate (c.224) sunt alocate la direct unităților de afaceri pe baza adecvată tipului de debitor respectiv sau alocate indirect, în același mod ca și trendul de distribuire a conturilor analitice de cheltuieli operaționale.
- Creanțele privind veniturile calculate (c.228) sunt alocate direct unităților de afaceri pe baza activității relevante;
- Creanțele pe termen scurt privind decontările cu bugetul (c.225) au fost alocate pe baza costurilor totale operaționale aferente fiecărei unități de afaceri pe perioada respectivă.
- Alte creanțe (c.229) sunt alocate la direct unităților de afaceri pe baza adecvată tipului de debitor respectiv sau alocate indirect, în același mod ca și trendul de distribuire a conturilor analitice de cheltuieli operaționale.

4.4.5 Lichidități în casă și la bănci

Soldurile de numerar sînt alocate pe baza veniturilor operaționale directe aferente fiecărei unități de afaceri pe perioada respectivă, cu excepția plăților către alți operatori.

4.4.6 Datorii pe termen scurt

Din informațiile cuprinse în Bilanțul contabil, creditorii sunt clasificați în următoarele categorii și alocați corespunzător:

- **Împrumuturile pe termen scurt** (datoriile pentru imobilizări-c.513) sunt alocate la direct unităților de afaceri pe baza adecvată tipului de debitor respectiv sau alocate

indirect, în același mod ca și trendul de distribuire a conturilor analitice de cheltuieli operaționale. Creditele bancare pe termen scurt (c.511) sînt alocate în baza trendului de distribuire a Cheltuielilor privind dobînzile pentru credite și împrumuturi pe perioada respectivă. Creditele pe termen lung acordate de furnizori pentru achiziționarea imobilizărilor au fost excluse din calculul capitalului mediu angajat întrucît reprezintă o sursă de finanțare a acestuia.

- **Alte datorii financiare pe termen scurt (c.515)** reprezintă veniturile ce urmează să le obțină SA „Moldtelecom” de la realizarea cartelelor și plata de abonament inclusă în bonurile de plată a abonaților telefoniei fixe și mobile în luna decembrie pentru luna ianuarie. Alte datorii financiare pe termen sunt alocate la direct unităților de afaceri de vînzare cu amănuntul(3 și 5).
- **Datorii privind facturile comerciale (c.521)** sunt alocate unităților de afaceri relevante direct sau indirect. Sistemul contabil acordă detalieri pe fiecare cont analitic contabil, fiecare contract, ceea ce a permis în majoritatea cazurilor alocarea directă a datoriilor. Pentru datoriile care nu pot fi alocate în mod direct a fost utilizat principiul de alocare indirectă, adică în baza trendului de distribuire a conturilor analitice de cheltuieli operaționale.
- **Avansuri primite pe termen scurt reprezintă (c.523)** încasările de la operatorii străini privind decontările pentru deservirea traficului internațional de sosire și încasările de la abonații localnici pentru prestarea serviciilor telefonice tradiționale, telefonia mobilă, servicii internet. Avansuri primite pe termen scurt sunt alocate la direct unităților de afaceri de vînzare cu amănuntul și respectiv rețelei de bază.
- **Datoriile legate de salarii (c.c. 531, 532, 533, 534)** sunt alocate unităților de afaceri în același mod ca și trendul de distribuire a costurilor salariale.
- **Datoriile privind decontările cu bugetul (c.535)** reprezintă datorii preliminare privind TVA ce urmează a fi stinse pe măsura comercializării cartelelor Aceste datorii sunt alocate la direct unităților de afaceri de vînzare cu amănuntul (3 și 5).
- **Datorii privind plățile extrabugetare (C.536)** reprezintă taxa “Pentru finanțarea lucrărilor de construire a bazei normative în construcții” și este atribuită la direct pe Unitatea de Afaceri “Rețea de acces”.
- **Alte datorii pe termen scurt (c.539)** sînt alocate unităților de afaceri entităților relevante la direct pe baze adecvate tipului de creditor respectiv.

Consistența tratamentului capitalului de lucru

Capitalul de lucru sau denumit și necesarul de fond de rulment a fost determinat ca diferența dintre activele curente și datoriile curente. Tratamentul elementelor individuale ale capitalului de lucru a respectat principiul consistenței între tratamentul

activelor și cel al costurilor și veniturilor asociate, precum și principiile de alocare a costurilor, veniturilor și capitalului angajat.

4.5 ALOCAREA ELEMENTELOR DE REȚEA

4.5.1 Prezentare generală

Procesul de alocare a costurilor echipamentelor de rețea aparținând rețelei de acces, de bază și rețea mobilă cu ridicata, se bazează pe sursele de date contabile și operaționale, precum și pe expertiza inginerilor Moldtelecom.

Împreună, elementele rețelei alcătuiesc toate costurile și capitalul angajat ale unităților de afaceri separate „rețea de bază”, „rețea de acces” și rețea mobilă cu ridicata. Alocările principale ale echipamentelor de rețea sînt prezentate pe larg în continuare.

4.5.2 Rețeaua de acces

Rețeaua de acces în conformitate cu Instrucțiunea vizată este identificată ca totalitatea de cabluri subterane și aeriene, și infrastructura asociată: repartitoare, subrepartitoare sau dulapuri de distribuție, camera de cabluri, canalizarea telefonică, linii aeriene, piloni, cutii terminale, prin intermediul cărora se stabilesc legăturile de comunicație între repartitorul principal și punctele terminale de rețea. Dat fiind faptul că echipamentele de acces, precum DSLAM-ile în rețeaua ADSL, AccesGateway-ile în rețeaua FTTB și echipamentele GPON/OLT/ONT, inclusiv mediaconvertoarele în rețeaua FTTH/GPON sunt de asemenea componente ale rețelei de acces, astfel acestea au fost asociate grupului dat de elemente de acces.

Principalele elemente generatoare de cost pentru grupul dat sunt numărul total de linii de abonat, canalele-kilometri și numărul total de stâlpi.

Comutatoare de telefonie fixă

Comutatoarele de telefonie fixă sunt elementele de baza ale rețelei telefonice și constituie un sistem relevant de componente de comutație, care realizează conexiunea apelurilor dintr-o anumită zonă. Din punct de vedere al conexiunilor realizate, apelurile pot fi apeluri locale (conexiuni între linii telefonice locale), apeluri de origine (conectarea unei linii locale la o altă centrală), apeluri de terminare (conectarea unei joncțiuni de la altă centrală la o linie locală) sau apeluri de tranzit (conectarea între două centrale prin intermediul circuitelor de joncțiune asociate).

Principalul factor de cost, asociat echipamentelor de comutație, ce au funcția de a stabili și a menține deschisă o cale de rețea completă pentru transmiterea apelurilor, este traficul în minute.

Softswitch-uri SSW și Switch-Noduri internaționale ISC

Implicit în cazul furnizării serviciilor de tranzitare, terminare, originare și auxiliare, prin intermediul concentratoarelor de ultimă generație MSAN și AGW sunt utilizate elementele de rețea: Softswitch-uri SSW de tip Alcatel 5020, HiE 9200, Huawei3000 și switch-nodurile internaționale de tip EWSD din Chișinău și Bălți în vederea tratării și administrării apelurilor. Astfel, factorul de utilizare a acestor elemente a fost eșanționat în mod generic în vederea generării serviciilor mai sus enumerate.

Principalul element generator de cost este traficul în minute.

Rețeaua de transport

Rețeaua națională de transport SA „Moldtelecom” constă din punct de vedere funcțional din următoarele rețele componente: IP/MPLS, DWDM, SDH, PDH.

Rețelele de transport metropolitane clasice sunt bazate pe ierarhii digitale sincrone, asincrone și pseudosincrone, topologiile folosite fiind punct la punct și/sau inel, având drept componente multiplexoare cu inserție/extracție (echipament de transmisiuni). Echipamentele de transmisiuni oferă următoarele tipuri de legături:

- legături între concentratoare și centralele telefonice;
- legături între centralele telefonice .

Pe baza informațiilor tehnice din dările de seamă anuale, echipamentele de transmisiuni sunt evidențiate separat în funcție de destinația în rețea. Capacitatea fiecărui tip de echipament se alocă pe baza capacității de transmisie utilizate între elementele de rețea. Capacitatea de transmisie utilizată a fost calculată în diferite unități de măsură și distribuită între diferite servicii ale rețelei fixe. Elementele generatoare de cost folosite la alocare sunt traficul în minute și viteza de transfer în Mbps, asociată cu inelele identificate în cadrul ierarhiei rețelelor DWDM/MPLS, SDH și UMUX.

Linii de transmisiuni

Linii de transmisiuni reprezintă totalitatea de **cabluri de joncțiune din cupru, fibra optică** și alcătuiesc stratul fizic de mediu al rețelei de transport. Cablurile de joncțiune atât din cupru, cât și din fibră optică sunt folosite la transportul fiecărui serviciu specificat în unitatea de afaceri “rețea de bază”. Alocarea acestor elemente de rețea a fost identificată în mod nediferențiat (cu un grad similar de utilizare) în raport cu setul de servicii din această unitate de afaceri.

Rețea mobilă

Rețeaua de telefonie WLL CDMA (Amplus)

În corespundere cu configurația tipică a rețelelor celulare rețeaua de telefonie WLL CDMA, constă din următoarele elemente de rețea:

- Comutator MSC/VLR;
- Concentratorul stațiilor de baza BSC;
- Registrul abonaților HLR;
- Centrul de expediere/recepționare mesaje scurte SMSC;
- Echipament transport date PDSN/AAA;
- Stații de baza BTS;
- Echipament de înregistrare a mesajelor vocale VMS.

Elementele de rețea nominalizate sunt menite să realizeze conexiunea apelurilor voce și acces la servicii de date/SMS în baza tehnologiei de acces radio CDMA 2000 1X și CDMA 2000 1X/EVDO.

Serviciile de telefonie fixă WLL CDMA la fel ca și serviciile de telefonie mobilă CDMA sunt realizate pe baza aceleiași rețele celulare CDMA. Pentru limitarea mobilității abonaților WLL CDMA, în baza condițiilor licenței de prestări servicii, este aplicată restricționarea utilizării sectoarelor BTS învecinate.

Pentru rețeaua fixă CDMA principalul element generator de cost este traficul în minute.

Pentru rețeaua mobilă CDMA factor de cost, asociat echipamentelor de comutație, este volumul informației în Erl.

Rețeaua de telefonie mobilă 3G/UMTS (Unite 3G)

Rețeaua de telefonie mobilă 3G/UMTS are ca bază următoarele elemente de rețea:

- Comutator MSoftX/VLR ;
- Concentratorul stațiilor de baza RNC;
- Registrul abonaților HLR;
- Centrul de expediere/recepționare mesaje SMS/MMS;
- Echipament transport date PS;
- Stații de baza NodeB;
- Echipament de înregistrare a mesajelor vocale VMS.

Elementele de rețea nominalizate sunt menite să realizeze conexiunea apelurilor voce și acces la servicii de date/SMS/MMS în baza tehnologiei de acces radio WCDMA 3G/UMTS.

Factor de cost, asociat echipamentelor de comutație voce, este volumul informației în Erl.

4.6 ALOCAREA ACTIVITĂȚILOR GENERALE ALE COMPANIEI

Toate activitățile generale ale companiei (ex. finanțe și planificare strategică) sînt alocate tuturor celor șase unități de afaceri (din secțiunea 3) pe baza metodei marjelor egal proporționate, folosind costurile de exploatare alocate acestor unități de afaceri ca bază a alocării.

5 DECONTĂRI INTERNE

5.1 PREZENTARE GENERALĂ

În conformitate cu obligația de evidență contabilă separată, Moldtelecom întocmește Rapoarte Financiare Separate pentru fiecare dintre unitățile sale de afaceri: rețea de bază (cu ridicata) , rețea de acces fixă (cu ridicata), vînzare cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă , rețeaua mobilă (cu ridicata), vînzare cu amănuntul a serviciilor mobile și alte activități.

Moldtelecom are obligația de a întocmi rapoartele financiare pe baza costurilor istorice folosind decontările interne calculate în conformitate cu principiile descrise mai jos.

În cadrul sistemului de decontări interne S.A.”Moldtelecom” a determinat prețul de decontare folosind costurile calculate în baza mecanismelor de alocare completă a costurilor stabilite în Hotărîrea nr.09/22.04.2011 emisă de ANRCETI. Volumul decontărilor interne ale elementelor de rețea din unitățile de afaceri “rețea de bază”, “rețea de acces fixă”, „rețea mobilă” către unitățile de afaceri “vînzare cu amănuntul” sunt calculate pe baza volumelor de utilizare înregistrate și a prețurilor de decontare internă.

Decontările interne reprezintă sursa de venit pentru unitatea de afaceri ce furnizează serviciul și sursa de cheltuieli operaționale pentru unitatea de afaceri care obține serviciul.

5.2 DECONTĂRI INTERNE ALE UNITĂȚII DE AFACERI „REȚEA DE ACCES”

Principiu

Decontările interne cu „rețeaua de acces”sunt bazate pe costul unitar calculat pentru elementele rețelei de acces și utilizarea acestor elemente de rețea în cadrul perioadei de raportare relevante.

Cerințe privind volumele de servicii și utilizare

Sistemul utilizat pentru calcularea decontărilor interne și întocmirea Rapoartelor Financiare Separate conțin informații nefinanciare, inclusiv analize detaliate a volumelor de servicii și utilizării rețelei.

Costurile calculate ale elementelor de rețea de acces constituie baza decontărilor interne ale unității de afaceri „rețea de acces” către unitatea de afaceri „vânzare cu amănuntul”. Pentru a calcula valoarea decontării interne, volumele serviciilor cu amănuntul sunt aplicate costurilor calculate ale elementelor de rețea de acces.

Decontările interne sunt calculate prin multiplicarea costurilor unitare ale serviciilor de rețea cu volume de servicii de rețea aferente.

Raportarea decontărilor interne

Rapoartele Financiare înregistrează decontările interne specificate mai sus ca:

- Venituri ale unității de afaceri „rețea de acces” provenind de la unitatea de afaceri „vânzarea cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă”; și
- Cheltuieli în unitatea de afaceri „vânzarea cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă”.

5.3 DECONTĂRI INTERNE ALE UNITĂȚII DE AFACERI „REȚEA DE BAZĂ”

Principiu

Decontările interne cu „rețeaua de bază” sunt bazate pe costul unitar calculat pentru elementele rețelei de bază și utilizarea acestor elemente de rețea în cadrul perioadei de raportare relevante.

Cerințe privind volumele de servicii și utilizare

Sistemul utilizat pentru calcularea tarifelor decontărilor interne și întocmirea Situațiilor Financiare Separate conține date nefinanciare, inclusiv analize detaliate privind volumele de servicii și utilizarea rețelei. Principalele clase de informații necesare calculării decontărilor interne sunt sumarizate mai jos.

- Volume de trafic pe produs/serviciu (în minute), volum de Mbps, canal-km;
- Costul unității serviciului.

Raportarea decontărilor interne

Rapoartele Financiare înregistrează decontările interne specificate mai sus ca:

- Venituri ale unității de afaceri „rețea de bază” provenind de la unitatea de afaceri „vânzarea cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă”; și
- Cheltuieli în unitatea de afaceri „vânzarea cu amănuntul a serviciilor de rețea fixă”.

5.4 DECONTĂRI INTERNE ALE UNITĂȚII DE AFACERI „REȚEA MOBILĂ CU RIDICATĂ”

Principiu

Decontările interne cu „rețeaua mobilă cu ridicată” sunt bazate pe costul unitar calculat pentru elementele rețelei mobile și utilizarea acestor elemente de rețea în cadrul perioadei de raportare relevante.

Cerințe privind volumele de servicii și utilizare

Sistemul utilizat pentru calcularea tarifelor decontărilor interne și întocmirea Rapoartelor Financiare Separate conține date nefinanciare, inclusiv analize detaliate privind volumele de servicii și utilizarea rețelei. Principalele clase de informații necesare calculării decontărilor interne sunt sumarizate mai jos.

- Volum Erlang;
- Costul unității serviciului.

Raportarea decontărilor interne

Rapoartele Financiare înregistrează decontările interne specificate mai sus ca:

- Venituri ale unității de afaceri „rețea mobilă cu ridicată” provenind de la unitatea de afaceri „vânzarea cu amănuntul a serviciilor mobile”; și
- Cheltuieli în unitatea de afaceri „vânzarea cu amănuntul a serviciilor mobile” .

6 ANEXA COSTUL CAPITALULUI LA DATA DE 31.12.2013

S.A."Moldtelecom"

Rata fără risc	Prima fără risc de țară	Beta active	Capital împrumutat/ Capitaluri proprii	Grad de îndatorare	Beta capital propriu	Equity Market Risk Premium	Cost capitaluri proprii	Cost capitaluri proprii MAX	Rata marginală a impozitului pe profit	Marja împrumut	Cost capital împrumutat	Post-Tax WACC MIN	Post-Tax WACC MAX	Pre-Tax	Diferenta asteptata pe termen mediu si lung intre inflatia in Moldova si inflatia in zona EUR	Costul mediu ponderat al capitalului
(Rf)	(CRP)		(D/E)	(D/D+E)		(EMRP)	(Ke)		(T)	(DM)	Kd)					
1.77%	9.20%	0.42	38%	28%	0.57	5.5% - 6%	14.3%	14.6%	12%	0.7%	10.4%	13.2%	13.4%	15.23%	3.85%	19.70%
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17

- "Rata fără risc" (Rf) în termeni nominali, estimată pe baza randamentului (yield) obligațiunilor pe termen lung (maturitate peste 10 ani) în Euro emise de guverne din țări UE, cotate de agenția de rating Fitch. A fost echivalat cu Romania, ca media pentru a.2013.
  - Prima pentru riscul de țară (CRP), calculată pe baza randamentului obligațiunilor de trezorerie emise în EUR de Guverne din țări UE tari cu rating similar Moldovei.
  - Beta active a fost luata in comparatie cu companiile din aceeasi sfera de activitate
  - S-a luat media pietii (companiile care presteaza servicii asemanatoare)
7. Rentabilitatea așteptată a pieței de capital (EMRP) a fost estimată pe baza diferențelor istorice dintre rentabilitatea acțiunilor societărilor cotate, calculate index-ul pieței de capital, și rentabilitatea investițiilor fără risc. Studiile istorice efectuate pe diverse piețe de capital arată un câștig suplimentar față de rata fără risc raportat la care variază între 5% și 6% în funcție de perioada analizată. Pentru analiza efectuată în prezentul raport s-a utilizat un EMRP de 5.5%.
9. Costul capitalurilor proprii (Ke) determinat pe baza formulei CAPM $= [1 + ((1 + Rf) * (1 + CRP) - 1) + (Beta\ capital\ propriu * EMRP)] - 1$.
11. Marja capitalului împrumutat calculată ca diferență între yield-ri Corporate Bond și Government Bond pe termen lung
12. Costul capitalului împrumutat (Kd) determinat pe baza formulei $I = [(1 + CRP) * (1 + Rf) - 1 + DM] * (1 - T)$.
13. Formula CMPC = $[(Ke * (1 - gradul\ de\ indatorare))] + [Kd * gradul\ de\ indatorare]$.

16. CMPC pentru MDL = CMPC pentru EUR *(1+diferenta de inflatie asteptata pe termen lung sau mediu MDL vs. EUR): nivelul inflatiei prognozate pe 2014-2015 de BNM 3.9% (sursa Raport asupra inflatiei BNM, pg. 6 pentru MDL si 49 pentru EUR)